

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

 О.В. Поркрян

«14» березня 2017 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

(зі скороченим терміном навчання)

на основі здобутого раніше освітнього ступеня

або освітньо-кваліфікаційного рівня

Програма складена на підставі робочого навчального плану зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.е.н., проф. Костирко Л.А.

к.е.н., доц. Чернодубова Е.В.

ст викл. Серeda О.О.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Згідно з вимогами до прийому студентів для підготовки за ступенем «бакалавр» на базі ОКР «молодший спеціаліст», «бакалавр» «спеціаліст», «магістр» та осіб, які не менше одного року здобувають ступень бакалавра за іншим напрямом у СНУ ім. В. Даля за іншою формою навчання вступні випробування здійснюються фаховими атестаційними комісіями.

Метою проведення вступних випробувань є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні в СНУ ім. В. Даля на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра напряму підготовки «Фінанси і кредит».

Головним завданням фахових вступних випробувань є виявлення якості знань абітурієнта, теоретичну і практичну підготовку абітурієнтів до рішення професійних завдань, що відповідають кваліфікації бакалавра.

Програма фахового вступного випробування складається з загальних положень, змісту програми вступних випробувань в розрізі навчальних дисциплін, переліку рекомендованої літератури та критеріїв оцінювання.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Фінанси

Необхідність і характерні особливості фінансів. Визначення фінансів та фінансових відносин. Суб'єкти і об'єкти фінансових відносин. Функції фінансів. Призначення та роль фінансів у суспільстві. Передумови виникнення фінансів. Генезис категорії фінансів. Еволюція фінансів та етапи їх розвитку. Розвиток фінансової науки в Україні. Цілісність фінансової системи держави. Принципи побудови фінансової системи. Взаємозв'язок ланок фінансової системи та їх характеристика. Роль фінансової системи держави у забезпеченні умов економічного зростання. Діяльність фінансової системи держави як предмет фінансового права. Сутність, складові і типи фінансової політики. Фінансова стратегія та фінансова тактика. Основні елементи фінансового механізму. Склад фінансової системи України за її організаційною будовою. Характеристика функцій органів влади та управління в державі щодо їх компетенції у сфері управління фінансами. Організація фінансового контролю в державі. Бюджет як центральна ланка фінансової системи держави. Сутність Державного бюджету України і його функції. Види бюджетів і склад бюджетної системи України. Склад доходів і видатків бюджету. Бюджетний процес. Сутність дефіциту бюджету та причини його виникнення. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Основні концепції збалансованості бюджету. Методи фінансування бюджетного дефіциту. Поняття податків і податкової системи. Види податків. Елементи оподаткування. Основні принципи побудови податкової системи. Загальна характеристика цільових державних фондів. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування, його суть та види. Державний кредит як суспільна позикова система. Форми державного кредиту. Державний кредит як наслідок існування державного боргу. Класифікація державних позик. Управління державним боргом. Структура місцевих бюджетів України. Бюджетні повноваження місцевих органів самоврядування. бюджетів. Структура доходів та видатків бюджету розвитку місцевих

бюджетів. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. Фінанси підприємств як основа фінансової системи. Фінансові відносини суб'єктів господарювання та організація їх фінансової діяльності. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування. Фінансові результати діяльності. Теоретичні основи фінансів домогосподарств. Особливості функціонування страхового ринку. Призначення і структура фінансового ринку, його елементи. Суб'єкти фінансового ринку, його інструменти та їх класифікація. Функції фінансового ринку. Роль фінансів у розвитку міжнародних зв'язків. Фінанси міжнародних організацій. Фінанси міжнародних фінансових інституцій. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки.

Система страхування. Страхові компанії їх класифікація. Сутність та цілі державного регулювання страхової діяльності. Органи надзору за страховою діяльністю, їх функції. Економічна сутність страхування. Функції та особливості страхування. Організаційні форми страхового фонду. Характеристика ризиків. Класифікація страхових відносин. Категорії особистого страхування. Основні види страхування життя. Сутність, завдання і форми медичного страхування в Україні. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні. Перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні. Загальні положення щодо страхування від нещасного випадку. Правова основа, економічний механізм та організаційна структура страхування. Склад, структура та види майнового страхування. Оцінка вартості майна. Страхування наземного, повітряного та водного виду транспорту. Страхування фінансових ризиків. Страхування підприємницької діяльності. Страхування відповідальності. Сутність, види, форми перестраховування. Співстрахування. Страховий тариф та механізм його розрахунку. Доходи й видатки страхової компанії. Фінансовий результат страхової компанії.

Фінанси підприємств

Сутність і функції фінансів підприємств. Грошові фонди і фінансові ресурси. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Зміст та завдання управління фінансами підприємств. Грошовий оборот і система розрахунків на підприємстві. Платіжна дисципліна: наслідки порушення та способи зміцнення. Характеристика та склад грошових надходжень підприємств. Доходи від операційної діяльності. Грошові надходження від інвестиційної, фінансової та іншої звичайної діяльності підприємств. Формування валового і чистого доходу. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Методи розрахунку прибутку від реалізації продукції. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку. Система оподаткування підприємств. Оподаткування прибутку. Платежі за ресурси. Сплата підприємствами непрямих податків. Платежі (збори) підприємств на загальнообов'язкове державне пенсійне і соціальне страхування. Місцеві збори і податки. Сутність і основи організації оборотних коштів. Необхідність та сутність нормування оборотних коштів. Сутність основних засобів та їх відтворення. Амортизація, методи її нарахування. Капітальні вкладення: сутність, принципи фінансування, структура, джерела фінансування. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Фінансовий стан підприємства, методи його оцінки. Фінансова стратегія підприємства. Зміст та методи фінансового планування. Поточний фінансовий план та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Бюджетування в системі оперативного фінансового планування. Фінансова санація підприємств: економічний зміст, цілі, порядок проведення. Фінансова криза: фактори, наслідки, види, етапи розвитку. Санаційний аудит: цілі, джерела інформації, завдання, етапи та порядок проведення, складові. Розробка програми санації. Реструктуризація. Задоволення претензій кредиторів.

Бюджетна система

Сутність й функції державного бюджету. Завдання бюджетної політики. Класифікація бюджетного дефіциту. Бюджетний устрій України. Види бюджетного субсидіювання. Принципи побудови бюджетної системи. Состав і структура доходів бюджету. Видатки бюджету. Принципи побудови системи державних видатків. Принципи та форми бюджетного фінансування. Види видатків. дефіцит бюджету. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Видатки бюджету на економічну діяльність держави й науку. Критерії відбору підприємств для надання фінансової підтримки. Видатки бюджету на соціальний захист населення й соціальну сферу. Завдання соціальної політики. Основи кошторисного фінансування. Видатки бюджету на оборону, управління, обслуговування державного боргу.

Інформаційні системи і технології в фінансах

Поняття, характеристика та компоненти інформаційних систем. Класифікація інформаційних систем. Напрямки і тенденції розвитку інформаційних технологій. Технологічні процеси автоматизованої обробки фінансової інформації: характеристика і класифікація. Єдина система класифікації і кодування техніко-економічної інформації. Концепція розподільної обробки інформації в управлінських системах. Створення автоматизованих робочих місць. Характеристика та призначення інтегрованих інформаційних систем. Банківські інформаційні системи. Автоматизована система фінансових розрахунків. Загальна характеристика корпоративних інформаційних систем.

III. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010.
3. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визначення його банкрутом» від 14.05.1992.
4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010.
5. Закон України «Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000.
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991.
7. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991.
8. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997.
9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 р. // ВВР України. – 2002. – № 1. – Ст. 1.

10. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні. Закон України від 30 жовтня 1996 № 448/96-ВР. Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>.
11. Про акціонерні товариства. Закон України № 514-17. Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
12. Про інститути спільного інвестування. Закон України від 5 июля 2012 р. // ВВР України. – 2013. – № 29. – Ст. 337.
13. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого 2006 р. // ВВР України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
14. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самот. вивч. дисципліни – 3-тє вид., випр. і допов. – К.: Знання-Прес, 2009. – 300 с.
15. Аніловська, Г. Я. Інформаційні системи і технології у фінансах [Текст] : навчальний посібник для студ. спец. 6.030508 "Фінанси і кредит" / Г. Я. Аніловська, Н. С. Марушко, Т. М. Стоколоса ; М-во внутрішніх справ України, Львівський державний ун-т внутрішніх справ. – Львів : Магнолія, 2013. – 311 с.
16. Аранчій В.І., Краснікова О.М., Черненко Л.В. Фінанси: навч. посібник / Полтавська держ. аграрна академія. – Полтава: [РВВ ПДАА], 2009. – 216 с.
17. Балабанов И.Т., Балабанов А.И. Страхование. – СПб.: Питер, 2001. – 256 с.
18. Безугла В.О., Загірняк Д.М., Шаповал Л.П. Соціальне страхування. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 208 с.
19. Білик М.Д., Павлоська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посібник – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
20. Брігхем, Є. Ф. Основи фінансового менеджменту [Текст] / Є. Ф. Брігхем. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 560 с.
21. Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Сабліна Н.В. Фінансовий ринок: навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. – Х.: ХНЕУ, 2007. – 432 с.
22. Булгакова С.О., Барановська В.Г., Єрмошенко Л.В., Колодій О.Т., Кукурудз О.М. Державні фінанси [Електронний ресурс]: інтегрований навчально-атестаційний комплекс. – К.: «АВТ лтд.», 2008.
23. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посіб. для студ. екон. спец.. – 6-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 318 с.
24. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посібник / Державний вищий навч. заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
25. Джеймс С. Ван Хорн, Джон М. Вахович, мл. Основи фінансового менеджмента: Пер. с англ./ М.: Вільямс, 2010. – 1232 с.
26. Дука А.П. Інвестування: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 368 с.
27. Зятковський І.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств. – Тернопіль. Економічна думка. – 2007. – 229 с.
28. Івахненко С.В., Мелих О.В. Фінансовий контролінг. Методи та інформаційні технології. – К.: Знання, 2009. – 319 с.
29. Коноваленко О.Д., Мороз М.М., Загірняк Д.М., Шаповал Л.П. Експертиза та страхування на транспорті (автомобільному): Навч. посіб. з грифом МОН України, лист МОН № 1/11-1061 від 18.02.2011 р. – Харків: Точка, 2012. – 492 с.

- 30.Калінеску Т.В., Костирко Л.А., Загірняк Д.М., Антіпов О.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ : СНУ ім. В.Даля, 2008. – 343 с.
- 31.Конопліна Ю.С. Соціальне страхування: навч. посібник для студ. вищих навч. закл., які навч. за освітньо-проф. програмою бакалавра з напрямку підготовки «Фінанси і кредит». – Суми: Університетська книга, 2008. – 224 с.
- 32.Костирко Л.А. Аналітичний інструментарій оцінювання ефективності затрат на інноваційну діяльність підприємства: монографія / Костирко Л.А., Мартинов А.А., Надьон Г.О. - Луганськ: вид-во «Ноулідж», 2011. – 246 с.
- 33.Костирко Л.А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства: Монографія. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2008. – 336 с.
- 34.Костирко Л.А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: монографія. - Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. – 474 с.
- 35.Костирко Л.А., Чернодубова Е.В. Адаптивний фінансовий механізм забезпечення прибутковості підприємств: Монографія / Л.А. Костирко, Е.В. Чернодубова. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2015. – 178 с.
- 36.Костирко Л.А., Чернодубова Е.В. Фінансовий механізм забезпечення прибутковості підприємств: проблеми, інструменти, перспективи Монографія / Л.А. Костирко, Е.В. Чернодубова. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2013. – 180 с.
- 37.Костирко Л.А., Костирко Р.О., Темнікова Н.В. Стратегічний фінансовий менеджмент: навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – 432 с.
- 38.Костирко Л.А., Белоусова Л.І., Мельник Г.Г., Харківська Л.В., Разумцев В.В., Саліта С.В.Фінансова діяльність бюджетних установ (навчальний посібник з грифом МОН України, лист МОН № 1.4 / 18 Г 93 від 14.01.2008 р.). – 2-е видання: доповнене та перероблене. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2011. – 324 с.
- 39.Костирко Л.А., Чиж В.І., Разумцев В.В. Фінансовий контроль цільового використання бюджетних коштів: монографія / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ: [Вид-во СНУ ім. В. Даля], 2009. – 292 с.
- 40.Костирко Р.О. Аналіз і діагностика фінансової спроможності підприємств в управлінні фінансовою безпекою держави: Монографія / Р.О. Костирко, Н.В. Темнікова. - Луганськ: Вид-во “Ноулідж”, 2013. – 250 с.
- 41.Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: Навч. Посібник. – Х.: Фактор, 2007 – 784 с.
- 42.Костирко Р.О., Тертична Н.В., Шевчук В.О. Комплексна оцінка вартості підприємства / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ: СНУ, 2007. – 224 с.
- 43.Леоненко П.М., Юхименко П.І, Ільєнко А.А. та ін. Теорія фінансів: Навчальний посібник / За загальною ред. О.Д. Василика. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.
- 44.Лубенченко О.Е., Акаєва Н.В., Чабаненко І.Л. Фінансовий контролінг суб'єктів господарювання: навч. посіб. / О.Е. Лубенченко, Н.В. Акмаєва, І.Л. Чабаненко; Донбас. держ. техн. ун-т. – Алчевськ: ДонДТУ, 2010. – 116 с.
- 45.Мороз А.М., Савлук М.І., Пуховкіна М.Ф., Алексеєнко М.Д., Івасів І.Б., Коряк А.М. Банківські операції: підручник / Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана» / А.М. Мороз (заг. ред.). – 3-тє вид., переробл. і доп. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

46. Ніпіаліді О.Ю., Карпишин Н.І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Тернопільський національний економічний ун-т. – Т.: ТНЕУ, 2009. – 232 с.: табл. – Бібліогр.: с. 227-231.
47. Оспіщев В.І., Близнюк О.П., Лачкова Л.І., Ставерська Т.О., Фадєєва Г.М. Фінанси: курс для фінансистів: навч. посібник. – К.: Знання, 2008. – 567 с.
48. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д., Булгакова С.О., Куліш А.П. Фінанси підприємств: Підручник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / А.М. Поддєрьогін (наук.ред.). – 7-ме. вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.
49. Слав'юк Ростислав Анатолійович. Фінанси підприємств: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Національний банк України; Університет банківської справи. – К.: УБС НБУ, 2007. – 550 с.
50. Суторміна В.М., Дегтярьова Н.В. Фінансовий ринок: навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни / Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана» – Вид. 2-ге – К.: КНЕУ, 2008. – 172 с.
51. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств. – К.: КНЕУ, 2004. – 412 с.
52. Терещенко О.О., Невмержицький Я.І., Куліш А.П., Терещенко С.І., Галака О.П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. посібник / Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана / О.О. Терещенко (ред.). – К.: КНЕУ, 2006. – 312 с.
53. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за освіт.-проф. прогр. бакалавра з напрямку підготов. «Фінанси і кредит» / Ю.М. Тютюнник; Полтав. держ. агр. акад. – Полтава, 2009. – 406 с.
54. Філімоненков О.С., Дема Д.І. Фінанси підприємств: підруч. / О.С. Філімоненко (заг. ред.). – К.: Алерта, 2009. – 496 с.
55. Фінанси: Навч. посіб. / В.С. Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 247 с.
56. Фінанси: Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
57. Хобота В.М. Управління інвестиціями: навчальний посібник. Видання 2-е, перероблене та доповнене.-Донецк: ДВНЗ «ДонГУ», 2009. – 448 с.
58. Циба Т.Є., Саленко О.Ф., Загірняк Д.М., Сокур М.І. Фінансова складова корпоративного управління: навч. посіб.. – Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2008. – 204 с.
59. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2008. – 535 с.
60. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств: навч. посіб. для студ. спец. 7.050104 «Фінанси», базового напрямку 6.030508 «Фінанси і кредит» / Національний ун-т «Львівська політехніка». – Л.: НУ «Львівська політехніка», 2009. – 308 с.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі правильності відповіді на тестові завдання. Тестовий білет складається з 12 питань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 1 бал.

Результати фахового вступного випробування оцінюються за 12-ти бальною системою з урахування вищезазначених критеріїв за наступною шкалою:

Бал за 12-ти бальною системою	Кількість правильних відповідей на тести
12	12
11	11
10	10
9	9
8	8
7	7
6	6
5	5
4	4
3	3
2	2
1	1
0	0

Результат вступного випробування нижче 4 балів є недостатніми для участі у рейтинговому конкурсі на зарахування.

Голова фахової атестаційної комісії

Р.А. Галгаш

Зав. каф. фінансів і банківської справи,
член атестаційної комісії

Л.А. Костирко